

Проектування та використання баз даних

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	12 Інформаційні технології
Спеціальність	122 Комп'ютерні науки
Освітня програма	Комп'ютерний моніторинг та геометричне моделювання процесів та систем
Статус дисципліни	Вибіркова
Форма навчання	Очна (денна)
Рік підготовки, семестр	3 курс 5 семестр
Обсяг дисципліни	120 год
Семестровий контроль/ контрольні заходи	Залік
Розклад занять	http://rozklad.kpi.ua
Мова викладання	Українська
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектор: к.е.н., доцент, Сегеда Ірина Василівна, lrynaseg@gmail.com . Лабораторні роботи: к.е.н., доцент, Сегеда Ірина Василівна, lrynaseg@gmail.com .
Розміщення курсу	https://campus.kpi.ua

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

При опануванні даної дисципліни, студенти познайомляться з основними принципами, методами, прийомами, засобами та технологіями роботи з базами даних у різноманітних системах, та порядок використання баз даних при розробленні інформаційних систем.

Метою дисципліни є підготовка кваліфікованих фахівців, які володіють основними поняттями реляційної теорії, термінами реляційних баз даних, моделюванням предметної області для побудови реляційних бази даних, нормалізацією, алгоритмом побудови реляційних баз даних, фізичною реалізацією спроектованих схем баз даних на реляційних системах управління базами даних, адмініструванням реляційних систем управління базами даних на рівні користувача з досвідом.

Предмет дисципліни - вивчення основних понять реляційної теорії, введення в реляційні бази даних, інфологічна модель, даталогічна модель, реляційні системи управління базами даних SQL. Згідно з вимогами програми навчальної дисципліни студенти після засвоєння кредитного модуля мають продемонструвати такі результати навчання:

Знання

- методів проектування інформаційної моделі та системи, створювати реляційні бази даних, використовувати мови запитів до баз даних;
- використовувати професійно профільовані знання й уміння в галузі практичного використання комп'ютерних технологій.

Вміння :

- здатність приймати участь у проектуванні та реалізації баз даних;
- розробляти та створювати компоненти багаторазового використання;

Досвід:

- Використання одержаних знань та вміння самостійно виконувати моделювання і проектування структур та елементів баз даних із застосуванням різноманітних методик та технологій.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни

Пререквізити дисципліни. Структура викладання дисципліни побудована таким чином, щоб вивчення дисципліни мало теоретичне та практичне спрямування.

Вивчення дисципліни спирається на знання, отримані студентами в попередні роки навчання за освітньою програмою бакалавра в галузі 12 Інформаційні технології.

Студенти повинні вміти користуватися комп'ютером на рівні адміністратора, вміти працювати з віртуальними машинами (створювати, налаштовувати, модифікувати), базові знання в області теорії множин, вміти будувати Use-Case моделі для подальшої можливості аналізувати та прогнозувати майбутній функціонал застосування для якого, власне, і буде проектуватися будь-яка реляційна база даних.

Постреквізити дисципліни. Виконувати моделювання і проектування структур та елементів баз даних із застосуванням різноманітних методик та технологій.

3. Зміст навчальної дисципліни

Лекційні заняття

Розділ 1. Структура баз даних.

Тема 1.1. Засоби пошуку даних

Тема 1.2. Робота з транзакціями (на прикладі MySQL).

Розділ 2. Робота в мережі. ІС колективного користування

Тема 2.1. Робота з транзакціями (на прикладі MySQL).

Тема 2.2. Безпека баз даних. Захист баз даних

Комп'ютерний практикум

1. Створення збережених процедур.
2. Побудова представлень та курсорів.
3. Створення тригера.
4. Робота з блокуванням та транзакцією.
5. Рівні ізоляції даних при роботі з транзакціями..
6. Управління правами користувачів.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Основна література

1. Берко А.Ю., Верес О.М., Пасічник В.В. Системи баз даних та знань. Книга 1. Організація баз даних та знань . Видавництво: «Магнолія-2006», 2013. – 680 с.
2. Берко А.Ю., Верес О.М. , Пасічник В.В. (2021) Системи баз даних та знань. Книга 2: Системи управління базами даних та знань. (рек.МОН України), Магнолія
2. Ольга Перевозчикова. Інформаційні системи і структури даних. Києво-Могилянська академія.- 2007- 288 с.
3. James R. Groff, Paul N. Weinberg SQL: The Complete Reference (Second Edition) Copyright 2002 by The McGraw-Hill Companies, Inc. Click Here for Terms of Use. -2002 -1025 p.
4. Пасічник В. В., Резніченко В. А. Організація баз даних та знань: Підручник К.: Видавнича група ВНУ, 2006. -384 с.
5. SQL Підручник Електронний ресурс, W3schoolsUA. режим доступу <https://w3schoolsua.github.io/sql/index.html>
6. І.В. Сегеда, О.А. Дацюк. Системи баз даних: Комп'ютерний практикум: навчальний посібник для здобувачів ступеня бакалавра за освітньою програмою "Комп'ютерний моніторинг та геометричне

модельовання процесів і систем". Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 43с. <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/27252>

7. І.В. Сегеда. Проектування та використання баз даних -1. Комп'ютерний практикум: навчальний посібник для здобувачів ступеня бакалавра за освітньо-професійною програмою "Комп'ютерний моніторинг та геометричне моделювання процесів і систем". Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. – 49с. <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/45902>

8. Mukesh Negi, Fundamentals of Database Management System: Learn essential concepts of database systems, BPB Publications, (2019),

9. Lisa Friedrichsen et al.(2020) Concepts of Database Management, Cengage Learning,

Додаткова література

1. Alan Beaulieu Learning SQL: Master SQL Fundamentals 3rd Edition. O'reilly Media- 2020-380 p.
2. Jack Johnson. (2020) Practice C#. NET and SQL SERVER with Accounting System Project: FULL
3. Source Code C# and Database - Advanced Level. Amazon Digital Services LLC KDP Print US

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань
	Розділ 1. Структура баз даних.
	Тема 1.1. Засоби пошуку даних
1	<i>Лекція 1 Тема: Сучасні тенденції розвитку технологій в СКБД, РСО. Сучасні тенденції розвитку БД</i>
2	<i>Лекція 2 Тема: Представлення. Що таке представлення. Переваги та недоліки представлення.</i>
3	<i>Лекція 3 Тема: Курсори. Поняття курсора. Використання курсорів.</i>
	Тема 1.2. Обробка даних.
4	<i>Лекція 4 Тема: Збережені процедури. Концепції збережених процедур. Використання збережених процедур.</i>
5	<i>Лекція 5 Тема: Тригери. Переваги та недоліки використання тригерів.</i>
6	<i>Лекція 6 Тема: Обробка помилок. Приклад використання обробника помилок.</i>
	Розділ2. Робота в мережі. ІС колективного користування
	Тема 2.1. Робота з транзакціями (на прикладі MySQL).
7	<i>Лекція 7 Тема: Проблеми колективного доступу. Поняття транзакцій. Обробка транзакцій. Визначення транзакцій в РБД. Поняття COMMIT та ROLLBACK.</i>
8	<i>Лекція 8 Тема: Жорстке та не жорстке блокування. Тупікова ситуація.</i>
9	<i>Лекція 9 Тема: Проблеми CAP теорема.</i>

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань
	Тема 2.2. Безпека баз даних. Захист баз даних
10	<i>Лекція 10 Тема</i> Привілеї. Управління правами користувачів (на прикладі MySQL). Принципи захисту БД які застосовуються в SQL. Привілеї. Інструкція REVOKE і ANSI/ISO стандарт.
11	<i>Лекція 11 Тема:</i> Контрольна робота На контрольну роботу виноситься увесь попередній матеріал, що включає базові поняття реляційної теорії баз даних та конструкцію мови SQL у загальному вигляді. Завдання включають теоретичну та практичну частини, а також додаткове завдання, в разі вчасного відпрацювання основних питань.
12	<i>Лекція 12 Тема:</i> Архівація БД. Резервне копіювання даних в MySQL.
13	<i>Лекція 13 Тема:</i> Бекап. Можливості резервного копіювання.
14	<i>Лекція 14 Тема:</i> Відкритий інтерфейс доступу до баз даних. ODBC (Open Database Connectivity). Архітектура MS ODBC. Протокол ODBC.
15	<i>Лекція 15 Тема:</i> Сучасні СКБД. Функції, підтримка, функціональні можливості.
16	<i>Лекція 16 Тема:</i> Тема 6.2. База знань. Моделі знань. Продукційна модель знань. Семантична модель знань
17	<i>Лекція 17 Тема:</i> Блокчейн бази даних і традиційні бази даних. Дедуктивні бази даних.
18	<i>Лекція 18 Тема:</i> Життєвий цикл програмного забезпечення. Життєвий цикл баз даних

Комп'ютерний практикум

№	Назва комп'ютерного практикуму	Кількість ауд. годин
1	Комп'ютерний практикум 1. Створення збережених процедур. Навчитись використовувати збережені процедури.	2
2	Комп'ютерний практикум 2. Побудова представлень та курсорів. Навчитись працювати з представленням та курсором.	2
3	Комп'ютерний практикум 3. Створення тригера. Вивчити поняття тригера.	4
4	Комп'ютерний практикум 4. Робота з блокуванням та транзакцією. Вивчити поняття транзакція, блокування, рівні ізоляції даних при роботі з транзакціями.	4
5	Комп'ютерний практикум 5. Робота з блокуванням та транзакцією. Проаналізувати рівні ізоляції даних при роботі з транзакціями.	4
6	Комп'ютерний практикум 6. Управління правами користувачів.	2

№	Назва комп'ютерного практикуму	Кількість ауд. годин
	створення, редагування і видалення облікових записів користувачів; призначення і скасування привілеїв.	

6. Самостійна робота студента

Самостійна робота студента (66 годин) передбачає підготовку до аудиторних занять та контрольних заходів, проведення розрахунків та підготовка вхідних даних до роботи.

Розподіл годин СРС: підготовка до заліку – 6 годин; підготовка до лабораторного практикуму – 1,5 година; підготовка до МКР – 3 години; підготовка до лекції – 1 година.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідування лекційних та лабораторних занять є обов'язковим за винятком поважних причин (хвороби, форс-мажорних обставин).

В разі пропущення занять з поважних причин викладач надає можливість студенту виконати усі або деякі лабораторні завдання (винятком є виконання деяких завдань у зв'язку із закінченням навчального процесу).

В разі пропущення занять без поважних причин, а також через порушення граничного терміну виконання завдання (deadline) студент може отримати 80% від максимальної оцінки відповідне завдання.

При захисті практичних робіт студент має продемонструвати розроблений програмний код та результати його виконання на тестових прикладах, як заздалегідь підготованих, так і запропонованих викладачем. У випадку дистанційної форми навчання захист відбувається на відповідній конференції шляхом демонстрації екрана.

Протягом семестру студенти:

- виконують та захищають лабораторні роботи у відповідні терміни (на кожен лабораторну роботу відводиться два тижні для здачі),
- пишуть модульну контрольну роботу, контрольні роботи пишуться на лекційних заняттях без застосування допоміжних засобів (мобільні телефони, планшети та ін.); результат пересилається у файлі викладачу;
- повинні позитивно закрити дві атестації (в кінці жовтня та в середині листопада),
- заохочувальні бали виставляються за: активну участь на лекціях; участь у факультетських та інститутських олімпіадах з навчальних дисциплін, участь у конкурсах робіт, підготовка оглядів наукових праць; презентацій по одній із тем СРС дисципліни тощо. Кількість заохочуваних балів не більше 10.
- по закінченні навчального процесу складають залік.

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання

Рейтинг студента з освітнього компонента розраховується зі 100 балів, з них 50 балів складає стартова шкала.

Стартовий рейтинг (протягом семестру) складається з балів, що отримуються:

- за 6 основних комп'ютерних практикумів;
- тест;
- та модульну контрольну роботу.

Семестровим контролем є залік.

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання:

1. Виконання та захист основного комп'ютерного практикуму залежить від його складності:

- комп'ютерний практикум №1, №2, №3, №6 – 10 балів
  - повне виконання, повна відповідь при захисті 5;
  - працююча програма, але неповна відповідь при захисті 3-4;
  - непрацююча програма (в тому числі неспроможність виконати додаткове завдання), роботу не зараховано 0.
- комп'ютерні практикуми №4, №5 – 15 балів
  - повне виконання, повна відповідь при захисті 10;
  - працююча програма, але неповна відповідь при захисті (повна відповідь при захисті, але в програмі є некритичні помилки) 3...5;
  - непрацююча програма (в тому числі неспроможність виконати додаткове завдання), роботу не зараховано 0.

2. Тест складається з 5 питань – 10 балів 2 бали за кожен правильну відповідь

2. Модульна контрольна робота:

- повне виконання завдання 19...20;
- неповне виконання завдання (є неprincipові помилки, неточності) 16...18;
- неповне виконання завдання (є принципіві помилки) 13...15;
- незадовільне виконання завдання 0...9.

Розрахунок шкали рейтингу ($R = RC + RE + R3 + RP$, де RC - сума балів, отриманих під час семестру; RE - бали, отримані під час іспиту; R3 — заохочувальні бали за виконання творчих завдань: RP - штрафні бали за несвоєчасну здачу робіт,):

$$RC = 4 \times 10 + 2 \times 15 + 10 + 20 = 100.$$

Для отримання студентом відповідної семестрової оцінки його рейтинг має бути:

Рейтингові бали	Оцінка ECTS	Визначення	Традиційна оцінка
95...100	A	Відмінно	Відмінно
85...94	B	Дуже добре	Добре
75...84	C	Добре	
65...74	D	Задовільно	Задовільно
60...64	E	Достатньо	
50...59	FX	Незадовільно	
менше 50	F	Не допущено (потрібна додаткова робота)	

Необхідною умовою допуску до заліку є: зарахування 6 основних комп'ютерних практикумів, а також попередній рейтинг не менше 50% від максимально можливого попереднього рейтингу.

Дистанційне навчання Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання Допускається

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Стартові бали можуть бути перезараховані як результати навчання, одержані в неформальній освіті, за наявності у студента сертифікату проходження дистанційних чи онлайн курсів за відповідною тематикою, викладач закриває відповідну частину курсу (лабораторні чи лекції). В якості прикладу опанування фундаментальними основами можна взяти курс Justin Solomon <https://www.youtube.com/c/justinmsolomon/featured>

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доцент, к.е.н., доцент, Сегеда Ірина Василівна

Ухвалено кафедрою ЦТЕ (протокол № 1 від 01.07.22)

Погоджено Методичною комісією НН ІАТЕ КПІ ім. Ігоря Сікорського (протокол № 10 від 4.07.22)